ЗАКОН ЗА СМЕТКОВОДСТВОТО ЗА НЕПРОФИТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ – Неофицијална верзија[1]

I. ОСНОВНА ОДРЕДБА

Член 1

Со овој закон се уредува водењето на сметководството, деловните книги, сметководствените документи и обработката на податоците, признавањето на приходите и расходите, проценувањето на билансните позиции, ревалоризацијата, финансиските извештаи, доставувањето на финансиските извештаи и други прашања во врска со сметководството на стопанската интересна заедница, здруженија на граѓани и фондации, други облици на здружување, политичките партии, верските заедници, религиозните групи и други, Црвениот крст на Република Македонија, здруженија на странци, странски и меѓународни невладини организации, хуманитарни организации и здруженија, синдикатите и други правни лица основани со посебни прописи од кои произлегува дека се непрофитни организации, доколку поинаку не е регулирано со друг пропис (во натамошниот текст: непрофитни организации).

II. НАЧИН НА ВОДЕЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВОТО

Член 2

Непрофитните организации се должни да водат сметководство, составуваат и поднесуваат сметководствени искази во согласност со овој закон и прифатените сметководствени принципи, сметководствено прифатената практика и сметководствени стандарди доколку не се во спротивност со овој закон или друг пропис, со цел за точно, вистинито, сигурно, сеопфатно, благовремено, ажурно и поединечно искажување на билансните позиции, состојбата на средствата, обврските, изворите на средства, приходите и расходите и резултатите од работењето.

Член 3

Непрофитните организации се должни да го водат сметководството по системот на двојно сметководство, а според распоредот на сметките од сметковниот план за

---

[1] Пречистениот текст на Законот за сметководството за непрофитните организации ги опфаќа: Законот за сметководството за непрофитните ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2003), Законот за изменување и дополнување на Законот за сметководството за непрофитните организации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 17/2011) и Одлука на Уставен суд на Република Македонија У.бр.20/2005-0-1 ("Службен Весник на Република Македонија бр.80/2005).

непрофитните организации.

III. ДЕЛОВНИ КНИГИ, СМЕТКОВОДСТВЕНИ ДОКУМЕНТИ И ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ

Член 4

(1) Непрофитните организации се должни да водат деловни книги во согласност со одредбите на овој закон, прифатената стандардна сметководствена практика и сметководствени стандарди.
(2) Преку деловните книги се обезбедуваат еднообразни евиденции и други облици на евиденции со кои се обезбедуваат согледувања за состојбата и за движењата на средствата, обврските, изворите на средствата, приходите, расходите и резултатот од работењето.
(3) Непрофитните организации водат евиденција за приходите и расходите, изработуваат планови, извештаи и анализи.
(4) Податоците од деловните книги треба да им овозможат на надлежните органи планирање и извршување на приходите, изготвување и донесување на финансиските планови и за други цели.

Член 5

(1) Непрофитните организации ги водат деловните книги на македонски јазик, со арапски цифри и вредности изразени во денари. Ако се користат кратенки,кодови, знаци или симболи, мора јасно да се објасни нивното значење.
(2) Сите податоци регистрирани во деловните книги и во другите извештаи мораат да бидат целосни и комплетирани, навремени, ажурирани и да бидат презентирани хронолошки, односно точно да го одразуваат временскиот редослед на нивното настанување.
(3) Регистриран податок во деловните книги не смее да се менува и дополнува на начин што подоцна ќе го оневозможи утврдувањето на првобитно регистрираната содржина.

Член 6

(1) Деловните книги на непрофитните организации се: дневник, главна книга и помошни книги (аналитичка евиденција).
(2) Задолжителни помошни книги од ставот (1) на овој член се: книга за благајната, книга за набавки, книга (попис) на капиталниот имот- постојани средства, книга на влезни сметки и книга на излезни сметки.
(3) Освен деловните книги од ставовите (1) и (2) на овој член, непрофитните организации можат да водат и други помошни книги (аналитичка евиденција).
(4) Деловните книги од ставот (1) на овој член имаат карактер на јавни документи.

Член 7

(1) Деловните книги се водат за годината на работењето која е еднаква на календарската година.
(2) Деловните книги се отвораат на почетокот на деловната година или со денот на основањето на нова непрофитна организација.
(3) Почетните состојби на главната книга на почетокот на деловната година мораат да бидат исти со заклучните состојби на крајот на претходната деловна година.

Член 8

(1) Непрофитните организации на крајот на деловната година ги заклучуваат и ги поврзуваат деловните книги. Дневникот и главната книга ги потпишува законскиот застапник на непрофитната организација или лице кое што тој ќе го овласти. Со потписот се потврдува точноста и усогласеноста со законските одредби.
(2) Ако сметководствените податоци се обработуваат со електронски сметач, откако дневникот и главната книга ќе се заклучат, непрофитните организации се должни да ги отпечатат а потоа да ги поврзат.
(3) Деловните книги се чуваат најмалку:
- дневникот и главната книга десет години,
- помошните книги (аналитичката евиденција) пет години,
(4) Рокот на чувањето на деловните книги почнува со последниот датум од годината на работењето на која што се однесуваат.

Член 9

(1) Начинот на водењето на деловните книги на непрофитните организации зависи од техниката на внесувањето на настанатите деловни промени односно трансакции.
(2) Техниката на внесувањето и обработката на податоците на настанатите деловни промени, односно трансакции на непрофитните организации може да биде со помош на електронски сметач, полуавтоматизирана обработка на податоци и рачна обработка на податоци, со запазување на начелата на правилно водење на сметководството.
(3) Непрофитните организации се должни, независно од начинот на водењето и чувањето на книгите, во секое време да обезбедат достапност на истите, да ги чуваат и да ги заштитат во рокот утврден за тоа, и мора да гарантираат дека тие можат да бидат презентирани во секое време.
(4) Министерот за финансии ја пропишува формата и начинот на водење на деловните книги на непрофитните организации.

Член 10

(1) Внесувањето на податоците во деловните книги на непрофитните организации

мора да се заснова на веродостојни, вистинити и уредни сметководствени документи.
(2) Сметководствен документ е писмен доказ за настанатата деловна промена, односно трансакција.
(3) Сметководствениот документ служи како основа за внесување на податоци во деловните книги.
(4) Сметководствениот документ од ставовите (1) и (2) на овој член служи истовремено како основа за контрола и ревизија.
(5) Непрофитните организации се одговорни за составување на сметководствените документи, а законскиот претставник на непрофитната организација или лицето коешто тој ќе го овласти, со потпис на документот гарантира дека документот е вистинит и дека реално ја прикажува сметководствената промена, односно трансакцијата.

Член 11

(1) Сметководствените документи се чуваат во изворна форма или пренесени на некои од медиумите за автоматска или микрографска обработка на податоците или на друг соодветен начин.
(2) Сметководствените документи, по својот вид, се чуваат во следните рокови:
- трајно се чуваат конечните пресметки на плати на вработените како и исплатните листи на платите на вработените ако содржат битни податоци за вработените;
- пет години се чуваат сметководствените документи врз основа на кои се внесени податоците во деловните книги,
- три години се чуваат исправите што се однесуваат на платниот промет;
- две години се чуваат продажните и контролните блокови, помошните пресметки и слични исправи.
(3) Министерот за финансии ги пропишува видот, содржината, контролата и движењето на сметководствените документи.

Член 12

(1) Непрофитните организации го организираат сметководството и начинот на внесувањето на податоците во сметководството во согласност со одредбите на овој закон.
(2) Непрофитните организации го водат сметководството и ги распоредуваат сметките во главната книга со примена на основни сметки пропишани со сметковен план.
(3) Непрофитните организации според свои потреби ги расчленуваат основните сметки од сметковниот план на аналитички сметки (аналитички сметковен план).
(4) Министерот за финансии го пропишува сметковниот план од ставот (2) на овој член како и содржината на одделните сметки во сметковниот план.
(5) Министерот за финансии ќе определи кои посебни податоци се потребни за

системот на државната евиденција и ќе ја пропише формата и содржината на образецот за системот на државната евиденција.
(6) Непрофитните организации водењето на сметководството можат да го доверат на овластена стручна организација со тоа што со тоа не се намалува одговорноста на одговорните лица на непрофитните организации за целокупното сметководство.

IV. ПРИЗНАВАЊЕ НА ПРИХОДИТЕ И РАСХОДИТЕ

Член 13

(1) Признавањето на приходите и расходите на непрофитните организации се спроведува според сметководствено начело на модифицирано настанување на деловните промени односно трансакции.
(2) Сметководственото начело на модифицирано настанување на деловните промени односно трансакции од ставот (1) на овој член значи приходите да се признаат во пресметковниот период во кој што настанале според критериумот на мерливост и расположливост. Приходите се мерливи кога можат да се искажат вредносно. Приходите се расположиви кога се остварени во пресметковниот период или во рок од 30 дена по истекот на пресметковниот периодот под услов приходите да се однесуваат на пресметковниот период и служат за покритие на обврските од тој пресметковен период.
(3) Сметководственото начело на модифицирано настанување на деловните промени односно трансакции од ставот (1) на овој член значи расходите да се признаваат во пресметковниот период во кој што настанале или во рок од 30 дена по истекот на пресметковниот период под услов обврската за плаќање да настанала во тој пресметковен период.
(4) Ставките на залихите на материјали се признаваат во расходи по набавна вредност. Набавната вредност ја сочинува куповната цена, зголемена за увозните царини, данок на додадена вредност, издатоците за превоз и сите други издатоци кои директно може да се додадат на набавната вредност односно на трошоците за набавка, намалени за дисконти и за рабати.

V. ПРОЦЕНУВАЊЕ НА БИЛАНСНИ ПОЗИЦИИ, РЕВАЛОРИЗАЦИЈА И ПОПИС

Член 14

(1) Под проценување на билансните позиции, во смисла на овој закон се подразбира утврдување на вредноста на одделни билансни позиции.
(2) Непрофитните организации се должни проценувањето на билансните позиции содржани во главната книга да го спроведат според сметководственото начело на модифицирано настанување на деловните промени односно трансакции.
(3) Долгорочните и краткорочните средства се искажуваат по набавна вредност.
Набавната вредност на долгорочните и краткорочните средства ја сочинува куповната цена зголемена за увозни царини, данок на додадена вредност,

издатоците за превоз и сите други издатоци кои директно можат да се додадат на набавната вредност односно на трошоците за набавка.
(4) Паричните средства во благајната и на сметките во домашна валута се внесуваат во главната книга во номинален износ, а во странска валута по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на билансирањето.
(5) Билансните позиции на побарувањата и обврските се признаваат според договорените износи во договорот.
(6) Отписот на вредноста на долгорочните средства се спроведува со праволиниска метода на отпис со примена на годишни стапки пропишани од страна на министерот за финансии.
(7) Основица за отпис на долгорочните средства е набавната, односно ревалоризираната вредност на долгорочните средства.
(8) Долгорочните средства чија поединечна вредност во моментот на набавката е пониска од 300 ЕВРА во денарска противвредност се класифицира како ситен инвентар којшто се отпишува еднократно независно од корисниот век на употреба.

Член 15

Непрофитните организации се должни да ги ревалоризираат долгорочните средства, на начин пропишан од страна на министерот за финансии.

Член 16

Непрофитните организации се должни најмалку еднаш годишно да вршат усогласување на состојбата на средствата и нивните извори искажани во сметководството со фактичката состојба што се утврдува со попис на 31 декември, на начин пропишан од страна на министерот за финансии.

VI. ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

Член 17

(1) Непрофитните организации се должни да состават основни финансиски извештаи и тоа: биланс на состојбата, биланс на приходи и расходи и белешки кон финансиските извештаи.
(2) Билансот на состојбата ја прикажува состојбата на средствата, обврските и изворите на средствата на одреден датум.
(3) Билансот на приходите и расходите ги прикажува приходите и расходите, односно вишокот или кусокот остварен во деловната година или во некој друг период во текот на деловната година.
(4) Белешките кон финансиските извештаи претставуваат детална разработка и дополнување на податоците од билансот на состојбата и од билансот на приходите и расходите.
(5) Основните финансиски извештаи мораат да дадат точен, вистинит, и целосен

преглед на средствата, обврските, извори на средствата и приходите и расходите.
(6) Основните финансиски извештаи мораат да се чуваат трајно и во изворна форма.
(7) Основните финансиски извештаи од ставот (1) на овој член се составуваат за деловната година и тоа на македонски јазик и во денари.
(8) Обликот и содржината на финансиските извештаи од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.
(9) Основните финансиски извештаи од ставот (1) на овој член ги потпишува законскиот претставник на непрофитната организација или лицето коешто тој ќе го овласти.
(10) Основните финансиски извештаи ја сочинуваат годишната сметка.

Член 18

(1) Непрофитните организации чија што вкупна вредност на имотот или годишниот приход е помал од 2.500 ЕВРА во денарска противвредност не се обврзани да составуваат финансиски извештаи и да ги доставуваат во согласност со одредбите на овој закон.
(2) Непрофитните организации од ставот (1) на овој член се должни да ја водат најмалку книгата за благајната и книгата на приходи и расходи.

Член 19

Непрофитните организации се должни годишните сметки да ги достават до Управата за јавни приходи и до Регистарот на годишните сметки при Централниот регистар до крајот на месец февруари наредната година, односно во рок од 60 дена од денот на настанувањето на статусна промена.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 20

(1)Глоба во износ од 2000 до 3000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на непрофитната организација, ако:
1)не води сметководство на начин пропишан со овој закон или со пропис донесен врз основа на него (член 3);
2)внесувањето на податоците во деловните книги го врши врз основа на неуредна и неверодостојна документација (член 10 став 1);
3)не врши проценување на билансните позиции на начин и по постапка пропишани со овој закон или со пропис донесен врз основа на него (член 14 став 2);
4)не ја врши ревалоризацијата според одредбите од овој закон (член 15);
5)не врши усогласување на состојбата на средствата и нивните извори искажани во сметководството со фактичката состојба што се утврдува со попис на 31 декември (член 16);
6)не ги состави основните финансиските извештаи (член 17 став 1) и

7)не ја достави годишната сметка до Управата за јавни приходи и до Регистарот на годишните сметки при Централниот регистар во законски определениот рок (член 19).

(2) Глоба во износ од 500 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот 1 на овој член на одговорното лице на непрофитната организација.

Член 20-а

(1) За прекршоците утврдени во членот 20 од овој закон прекршочна постапка води надлежен суд.

(2) Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, ќе се поведе постапка за порамнување согласно Законот за прекршоците.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 21

Непрофитните организации продолжуваат да ги применуваат прописите донесени врз основа на Законот за сметководството ("Службен весник на Република Македонија", број 42/93, 48/93, 6/95, 32/98, 39/99, 70/2001 и 36/2002), до донесувањето на нови прописи согласно со овој закон.

Член 22-избришан

Член 23

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2003 година.